

Gyümölcsitalok fogyasztási trendjei Európában

Kószó Gábor – Horváth Dénesné dr. – Stégerné dr. Máté Mónika

ÖSSZEFOGLALÓ

A GYÜMÖLCSÖK JELENTŐS HELYET FOGLALNAK EL AZ EMBERI TÁPLÁLKOZÁSBAN. ÉRTÉKES ANYAGAIK, KEDVEZŐ ÉTRENDI HATÁSUK INDOKOLJA RENDSZERES FOGYASZTÁSUKAT. NAGY MENNYISÉGBEN TARTALMAZNAK A SZERVEZET SZÁMÁRA NÉLKÜLÖZHETETLEN VITAMINOKAT, ÁSVÁNYI ANYAGOKAT ÉS ÉLELMI ROSTOT. AHOGYAN EURÓPÁBAN ÚGY HAZÁNKBAN IS ELTERJEDŐBEN VAN AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD SZEMLÉLET, AMELY A POZITÍV ÉLETTANI HATÁSOKKAL RENDELKEZŐ TERMÉKEK FOGYASZTÁSÁNAK NÖVEKEDÉSÉBEN NYILVÁNUL MEG. A NÖVÉNYI NYERSANYAGOK, ÍGY A GYÜMÖLCSÖK IS FRISS ÁLLAPOTBAN CSAK AZ ÉV EGY BIZONYOS RÉSZÉBEN ÁLLNAK RENDELKEZÉSRE. AZ EGÉSZ ÉVEN KERESZTÜL TÖRTÉNŐ FOGYASZTÁST HÍVATOTTAK BIZTOSÍTANI A KÜLÖNBÖZŐ FELDOLGOZÁSI ELJÁRÁSOK. FELDOLGOZÁSSAL MEGŐRIZHETŐK A NYERSANYAGOK ÉRTÉKES ANYAGAI, NÖVELHETŐ A FOGYASZTÁS IDŐTARTAMA, LEHETŐVÉ VÁLNAK A TERMÉKEK ROMLÁSMENTES TÁROLÁSA. GYÜMÖLCSÖKBŐL KÉSZÜLT TERMÉKEK EGYIK LEGMARKÁNSABB ÉS LEGEGÉSZSÉGESEBB KÉPVISELŐI A GYÜMÖLCSITALOK. AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁST MEGELŐZŐ JOGHARMONIZÁCIÓ EREDMÉNYEKÉNT MAGYARORSZÁGON IS (AZ UNIÓ TÖBBI TAGÁLLAMÁVAL MEGEGYEZŐEN) GYÜMÖLCSITAL KATEGÓRIÁJÁBA CSAK A 100%-OS GYÜMÖLCSSTARTALMÚ GYÜMÖLCSLEVEKET ÉS A GYÜMÖLCSFAJTÁTÓL FÜGGŐ – LEGTÖBB ESETBEN 50% – GYÜMÖLCSSTARTALMÚ GYÜMÖLCSNEKTÁROKAT SOROLJUK.

INHALT

OBSTKONSUM HAT BEDEUTENDE ROLLE IN MENSCHLICHER ERNÄHRUNG. REGELMÄßIGER OBSTKONSUM IST DURCH DEN WERTVOLLEN WIRKSTOFFE, UND DIE OPTIMALE BIOLOGISCHE EFFEKTE BEGRÜNDET. OBST ENTHÄLT GROBE MENGEN VON FÜR DEN ORGANISMUS UNVERZICHTBAREN VITAMINEN, MINERALSTOFFE, NAHRUNGSFASERSTOFFE. IN UNSEREM LAND, SO WIE IN ANDEREN TEILEN VON EUROPA, VERBREITET SICH DIE GESUNDE LEBENSART, DIE SICH IN DAS WACHSTUM DES KONSUMS VON PRODUKTEN MIT POSITIVER PHYSIOLOGISCHER WIRKUNG ÄUBERT. DIE PFLANZLICHEN ROHSTOFFE, WIE FRÜCHTE, SIND NUR ZU BESTIMMTEN ZEITEN DES

JAHRES FRISCH VERFÜGBAR. DIE VERSCHIEDENEN AUFBEITUNGSVERFAHREN ERMÖGLICHEN DEN KONSUM DURCH DAS GANZE JAHR. WÄHREND DER AUFBEITUNG BLEIBEN DIE WERTVOLLEN KOMPONENTEN DER ROHSTOFFE ERHALTEN, UND DURCH DAS VERFAHREN WÄCHST DIE HALTBARKEIT UND KONSUMIERBARKEIT. DIE MARKANTESTE UND GESÜNDESTE OBSTPRODUKTE SIND DIE FRUCHTSÄFTE. ALS ERGEBNIS DES HARMONISIEREN DER RECHTE, VOR DEM BEITRITT UNGARNS ZU DEN EUROPÄISCHEN UNION (IM EINKLANG MIT ANDEREN MITGLIEDSLÄNDERN) SIND IN DIE KATEGORIE VON FRUCHTGETRÄNKE NUR DIE FRUCHTSÄFTE MIT 100% EN OBSTGEHALT, UND ABHÄNGIG VON OBSTARTEN, DIE MEISTE FRUCHT NEKTARS MIT 50% OBSTGEHALT EINGESTUFT.

SUMMARY

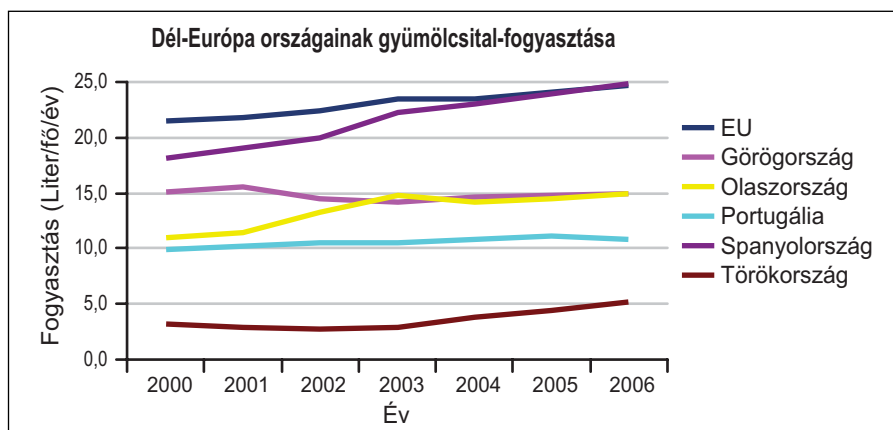
FRUITS HAVE A SPECIAL ROLE IN HUMAN NUTRITION. THE REGULAR CONSUMPTION OF FRUITS, UPON THEIR VALUABLE SUBSTANCES AND FAVOURABLE DIETARY EFFECTS OF THEM, IS REASONABLE. THEY CONTAIN ESSENTIAL VITAMINS, MINERAL COMPOUNDS AND VEGETABLE FIBRES IN LARGE QUANTITY. THE HEALTHY STYLE OF LIVING IS WIDE-SPREADING IN HUNGARY, LIKE ANYWHERE ELSE IN EUROPE, THIS MANIFESTS ITSELF IN GROWING CONSUMPTION OF PRODUCTS HAVING POSITIVE PHYSIOLOGICAL EFFECTS. VEGETAL RAW MATERIALS LIKE FRUITS AS WELL, ARE FRESH AVAILABLE, ONLY DURING CERTAIN PERIOD OF THE YEAR. DIFFERENT PROCESSING PROCEDURES ENSURE THE CONSUMPTION THROUGH THE WHOLE YEAR. DURING PROCESSING, THE VALUABLE COMPONENTS OF THE RAW MATERIALS ARE PRESERVED, THE CONSUMABLE PERIOD IS INCREASED AND THE PRODUCTS ARE KEEPING ABLE. ONE OF THE MOST PRONOUNCED AND HEALTHY REPRESENTATIVE OF THE FRUIT PRODUCTS ARE THE FRUIT BEVERAGES. AS A RESULT OF THE LEGAL HARMONIZATION, BEFORE HUNGARY HAS JOINED TO THE EUROPEAN COMMUNITY, ONLY JUICES WITH 100% FRUIT CONTENT, AND DEPENDING UPON FRUIT SORT, MOST OF NECTARS WITH 50% FRUIT CONTENT, ARE REFERRED TO AS FRUIT BEVERAGES (LIKE IN ANY OTHER COUNTRIES OF THE UNION).

Kutatásunk alapjául az Európai Alkoholmentes Italgyártók Szövetségeinek Egyesülete (UNESDA) által közölt adatokat vettük. Gyümölcsital kategórián belül az Európai Unió területén mért átlagfogyasztás mértéke 2006-ban 25 liter körül mozgott, és hét év alatt mintegy 15%-os növekedést produkált. Az EU 15 tagországának fogyasztása szinte kivétel nélkül átlépte a 20 literes határt, és átlagos fejlődése is európai tendenciát mutat.

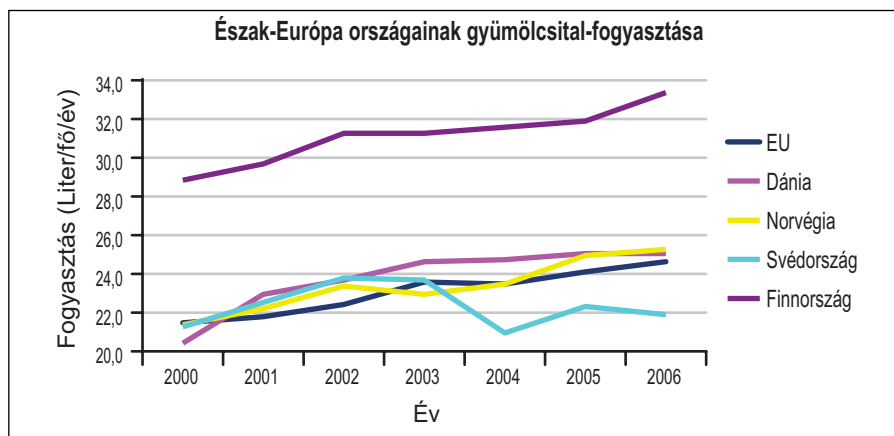
A fogyasztási átlagtól való nagyobb mértékű negatív eltérés Dél-Európa országaiban figyelhető meg. Ennek oka arra vezethető vissza, hogy az időjárási tényezők kedvezőbb alakulásából kifolyólag szinte az egész év folyamán megoldott a friss gyümölcs kedvező ár/érték arányú hozzáférhetősége. Olaszország példájából kiindulva a gyümölcslelfogyasztás mértéke mindösszesen 5–6% között mozog az elmúlt években, miközben az ásványvíz-fogyasztás 74%-ot tett ki. Mediterrán országokban ennek tudható be továbbá a szénsavas üdítő, valamint ásványvizek fogyasztásának folyamatos bővülése is (1. ábra).

Másik végletet az észak-európai országok képezik (2. ábra), ahol termesztés hiányában gyümölcsimportra van szükség, amely jelentősen megdrágítja a friss gyümölcsfogyasztást. Finnország az alkoholmentes italok kategóriáján belül elérte a 30%-ot, 33 liter feletti éves fogyasztás és Uniós átlaggal megegyező növekedés mellett. Kiemelkedő fogyasztási adatokat produkált még Dánia, Svéd-

ország, Hollandia és Észtország is. Dánia esete azért is különleges, mivel az egyetlen olyan ország, ahol az alkoholmentes kategória folyamatos csökkenése ellenére a gyümölcsleveket tekintve 23%-os növekedést tudott produkálni. Európai Uniósi átlaggal, szinte megegyező mértékű Norvégia és az Egyesült Királyság piacfejlődése, jellemzően itt is 25 literes éves fogyasztás mellett.

1. ábra
Dél-Európa gyümölcsital-fogyasztási adatainak alakulása (2000–2006)

2. ábra
Észak-Európa gyümölcsital-fogyasztási adatainak alakulás
(2000–2006)

1. táblázat

Európa országainak gyümölcsital-fogyasztási adatai 2000–2006 (liter/fő/év)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU	21,4	21,8	22,4	23,5	23,4	24,1	24,6
Ausztria	32,2	31,6	30,4	28,8	26,8	25,9	24,9
Belgium	19,4	19,3	19,2	19,8	20,4	20,8	21,1
Bulgária	6,2	6,4	6,5	6,8	7,2	7,6	7,9
Csehország	10,6	10,8	11,1	11,6	12,4	12,8	13,0
Dánia	20,4	23,0	23,7	24,6	24,7	25,1	25,1
Egyesült királyság	18,8	20,3	21,0	22,5	23,0	23,9	25,0
Észtország	13,7	14,8	16,4	17,3	18,0	19,1	19,7
Finnország	28,8	29,6	31,2	31,2	31,5	31,9	33,3
Franciaország	20,2	20,5	20,6	21,3	21,0	21,5	22,0
Görögország	15,2	15,6	14,4	14,2	14,6	14,8	14,9
Hollandia	25,3	24,7	23,9	24,4	24,4	24,5	25,0
Írország	13,0	14,2	15,0	15,4	15,8	16,1	16,4
Lengyelország	16,5	17,1	19,3	20,4	20,9	22,0	22,9
Lettország	11,7	12,0	13,3	14,6	15,2	16,0	17,1
Litvánia	8,8	9,1	9,4	10,1	10,7	11,1	11,9
Magyarország	11,9	12,5	11,2	12,6	13,9	15,0	15,8
Németország	40,4	40,0	40,2	42,3	40,1	40,4	40,4
Norvégia	21,4	22,2	23,3	22,9	23,5	24,9	25,2
Olaszország	11,0	11,4	13,2	14,8	14,2	14,6	15,0
Portugália	9,9	10,2	10,6	10,5	10,8	11,1	10,8
Románia	2,1	2,1	2,2	2,4	3,2	4,0	4,4
Spanyolország	18,1	19,0	20,0	22,2	23,0	23,9	24,8
Svájc	28,6	28,8	28,9	30,8	29,2	29,9	28,6
Svédország	21,2	22,5	23,8	23,7	20,9	22,4	21,9
Szlovákia	10,9	10,1	10,8	8,4	8,7	9,0	9,5
Szlovénia	19,0	17,7	17,6	18,0	18,3	19,0	19,4
Törökország	3,2	2,9	2,7	3,0	3,8	4,4	5,1

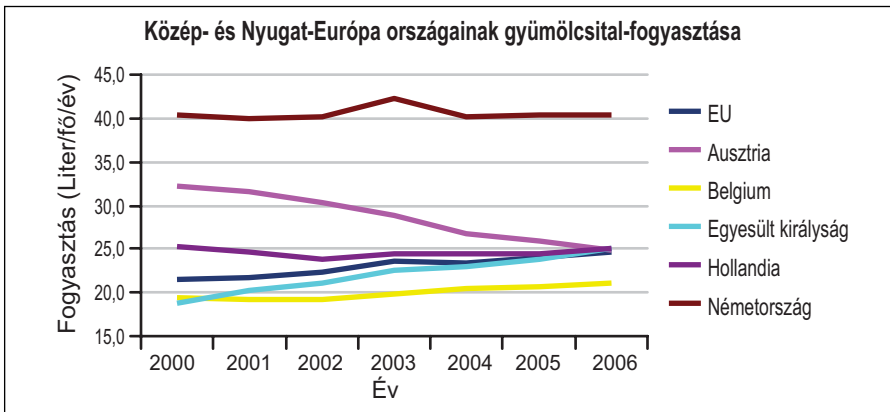
Forrás: UNESDA

Mind a közép-európai, mind a világ gyümölcsital fogyasztásának zászlóshajójaként tekinthetünk Németországra, ahol kiemelkedő évi 40 literes fogyasztás figyelhető meg, amely már mintegy két évtizede nem változik. Érdekes módon Ausztria esetén a 2000-ben mért 32 liter feletti fogyasztás napjainkra az európai átlaggal megegyező 25 literre apadt. Emellett fogyasztási aránya is 14-ről 10%-ra esett az általunk vizsgált hét év alatt (3. ábra).

Kelet-Európában a gyümölcsital-fogyasztás hagyományai még nem érték el az európai átlaghoz közeli szintet, több esetben még a 10 liter/fő/éves fogyasztást sem érték el. Legalacsonyabb fogyasztási hajlandóságot Romániában mértek, ahol a 2000 óta bekövetkezett 100%-os növekedés ellenére is mindösszesen 4,5 literes éves mennyiségben mutatkozik meg. Szlovákiai fogyasztási mutatókban 13% pontos visszalépés figyelhető meg, így már itt sem éri el az éves 10 litert. Megfigyelhető továbbá, hogy az arányokat tekintve a gyümölcsital-fogyasztás Szlovákia mellett Csehországban, Törökországban, Bulgáriában és Romániában sem lépte át az 5%-ot (4. ábra).

Hazánkban a gyümölcsital fogyasztás mértéke az európai átlagtól 55%-kal tért el 2006-ban (5. ábra), mely jelentős fejlődésnek tekinthető a 2000. évben mért 80% feletti eltéréshez képest. Az alkoholmentes italpiacot tekintve nagy változás a fogyasztási arányokat tekintve nem figyelhető meg, 2000. évhez hasonlóan tavaly előtt is 8% körül mozgott. Az Unesda 2006-ra vonatkozó adatai alapján elértük a 15,8 litert, ami a hasonló történelmű országok között kiemelkedőnek számít.

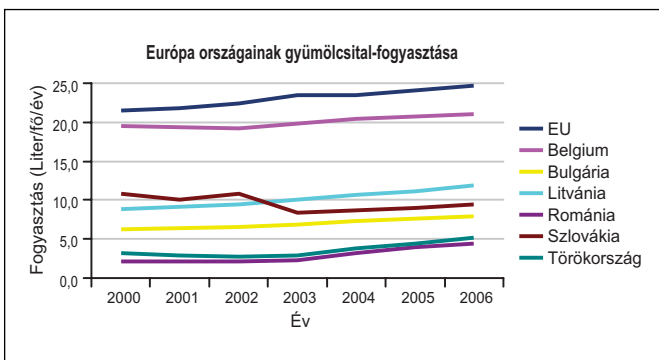
Összegezve megállapítható, hogy a gyümölcslevek népszerűsége egyre nagyobb. Magyarországon a gyümölcsitaltalmú italok piacán közel száz százalékos növekedés figyelhető meg az elmúlt 10–13 évben. A gyümölcsitalok fogyasztása 2006-ban átlépte az egy főre jutó 15 literes éves fogyasztási értéket. Európai mércével mérve ez még mindig jelentős elmaradást jelent a nyugat-európai országokban mért fogyasztási értékekhez képest. Az európai átlagfogyasztás 25 liter körül mozog, mely értéket igen nagy szélsőértékek jellemeznek. A németországi 40 literes fogyasztás mellé az újonnan csatlakozott Romániát és Bulgáriát jellemző néhány literes fogyasztás párosul. Európa több állama elérte az elméleti telítődési határértéket. Jellemzően 25 liter körüli értékek esetén figyelhető meg ez a beágyazódás, ami következtetni enged a kelet-európai piacok várható jövő-

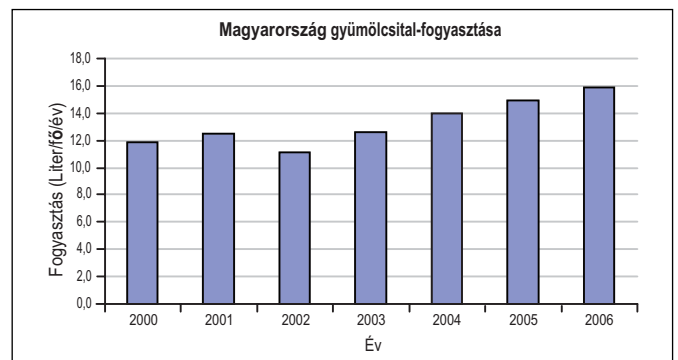
3. ábra
Nyugat-Európa gyümölcsital-fogyasztási adatainak alakulás (2000–2006)

beni alakulására is. Megfigyelhető továbbá, hogy Európa északi térségéhez tartozó országok fogyasztóit, az alkoholmentes italokon belül, arányaiban nagyobb gyümölcsital-fogyasztási hajlandóság jellemez, míg a déli fekvésű – friss gyümölcs hozzáféréssel rendelkező – országok messze az európai átlag alatt fogyasztanak.

Szerző: Koszó Gábor
Horváth Dénesné dr.
Stégerné dr. Máté Mónika
Budapesti Corvinus Egyetem
Élelmiszertudományi Kar
Konzervtechnológiai Tanszék

4. ábra
Kelet-Európa gyümölcsital-fogyasztási adatainak alakulás (2000–2006)

5. ábra
Magyarország gyümölcsital-fogyasztási adatainak alakulás (2000–2006)

Tetra Pak sajtótájékoztató

A Tetra Pak a megújuló erdőgazdálkodást támogatja

Szállaló erdőgazdálkodás a budai hegyekben a Tetra Pak és a WWF támogatásával

Budapest, 2008. szeptember 24. – A Tetra Pak, a világ egyik vezető élelmiszer-feldolgozó és -csomagoló vállalata támogatja a WWF környezetvédő szervezet törekvéseit, amelyek az erdőgazdálkodásban a természeti környezet megújítására fektetik a hangsúlyt. Ennek egyik gyakorlati megvalósítása a „szállaló erdőgazdálkodás”, amelyet Magyarországon a Pili Parkerdőgazdaság is bevezetett. A Tetra Pak Magyarország, a WWF Magyarország és a Pili Parkerdő kedden újságíróknak mutatta be a szállaló erdőgazdálkodás lényegét a budai Hárs-hegyen illetve az itt található tanösvényen.

„A Tetra Pak számára különösen fontos, hogy termékei előállításánál minél kevésbé szennyezze környezetét és minél nagyobb mértékben használjon fel megújuló forrásokat – mondta el Hana Zmítková, a Tetra Pak Duna (Ausztria, Csehország, Magyarország, Szlovákia) vállalati kapcsolatok és környezetvédelmi igazgatója. – Ezért a Tetra Pak italkarton dobozok egyik alapanyagául szolgáló faanyagot szig-

orúan ellenőrzött, megújuló forrásokból szerezük be, a gyártási folyamat során egyre inkább igyekszünk úgynevezett „zöld energiát” felhasználni, csomagolóanyagaink pedig szelektíven gyűjthetőek és újrahasznosíthatóak. A szállaló erdőgazdálkodás terjesztésének támogatása szintén e program része.”

A WWF Magyarország és a Tetra Pak Magyarország együttműködése 2007 őszén kezdődött, s a közös munka keretében a Tetra Pak lett a Pili Parkerdő és a WWF Magyarország által a Budai-hegységben folytatott szállaló erdőgazdálkodási program fő támogatója.

A WWF szakmai támogatásával a Pili Parkerdő Zrt. húszhektáros mintaterületén megkezdett szállaló erdőgazdálkodás lényege, hogy az eddig elterjedt tarvágások és felújító vágások helyett kis csoportokban, úgynevezett lékekben termelik ki a fákat. A fakitermelés ezen erdőbarát alternatívája nyomán nem keletkezik összefüggő vágásterületek, amelyek számos erdei állat- és növényfaj eltűnését eredményezik, nem szűnnek meg egyik pillanatról a másikra az élőhelyek, hanem az erdő fokozatosan, természetes ritmusának megfelelően újul meg. A WWF szakemberei az ember által alig érintett őserdők működését vizsgálva jutottak arra a következtetésre, hogy ha ezzel a módszerrel ter-

meljük ki a szükséges faanyagot, nem zavarjuk meg a természet folyamatait.

A szállalást Európa több országában, például Szlovéniában, Németországban és Svájcban is ismerik, ugyanis ez a módszer – bár az átállás eleinte sok költséggel jár – éppoly jövedelmező lehet, mint a vágásos gazdálkodás. Hazánkban is van rá remény, hogy a kísérletek eredményessége láttán idővel egyre több erdőnkben alkalmazzák.

A szállaló erdőgazdálkodás fortélyait és a természetes erdő folyamatait mindenkinek lehetősége van megtekinteni, ugyanis a WWF és a Pili Parkerdő négy tanösvényt is létrehozott a Budai-hegységben. A legújabb tanösvény a Hárs-hegyen nyílt meg tavaly októberben, a további tanösvények pedig a János-hegyen (tölgyes, bükkös), a Látó-hegyen (feketefenyő-átalakítás) és a Húvösvölgyben (tölgyes) találhatóak.

A Tetra Pak és a WWF Magyarország a legifjabbak körében is igyekszik elterjeszteni a környezettudatos gondolkodást, ezért tavasszal közös környezetvédelmi vetélkedőt szerveztek általános iskolás tanulók felső tagozatos diákjai számára. A versenyen mintegy 1.600 csapat indult, közülük a legjobb öt jutott a döntőbe, amelyet a Békés megyei Újkígyósról érkezett diákok nyertek meg. (x)